

NVE Region Øst (RØ)
Postboks 4223
2315 HAMAR

Vår ref.: 201103921-40
Deres ref.:

Lillehammer, 21. februar 2013

Einbugga Kraftverk SUS - søknad om planendring for Einbugga kraftverk - høring

Vi viser til e-post den 04.12.12 angående planendringssøknad for Einbugga kraftverk.

Bakgrunn

Oppland fylkeskommune viser til brev av 16.3.11 fra NVE vedrørende melding fra Einbugga kraftverk (SUS) om utbygging av småkraftverk i Einbugga i Dovre kommune. Fylkeskommunen er bedt om å behandle konsesjonssøknaden etter reglene i kap. 3 i vannressursloven og gjelder tillatelse etter vannressursloven § 8.

Beskrivelse av tiltaket

Det er lagt frem to alternativ hovedalternativ (alternativ 1) og alternativ utbyggingsløsning (alternativ 2). Alternativ 1 vil benytte et 420 m høyt fall mellom kotene 930 og 510 i Einbugga. Alternativ 2 vil benytte et 380 m høyt fall mellom kotene 890 og 510 i Einbugga. Vannet vil i begge alternativene bli transportert gjennom nedgravde rør og tunneller. Elvestrekningen som blir påvirket er på ca. 4 og 3,7 km for alternativ 1 og 2. Det skal bygges en inntaksdam som er 30 m lang og 4 m høy. Dammen vil bli utstyrt med varegrind, luke og stengeanordning. Installert effekt vil bli 7,3 og 6,9 MW og produksjonen vil ligge på 15,2 og 14,5 GWh for henholdsvis alternativene 1 og 2. produksjonen overføres til eksisterende 22 kV nett via en jordkabel på ca. en km. Det vil bli bygget en anleggsvei på ca. 2,1 km fra gården Skjellom til påhogget for tunnelen på ca. 930 m høyde.

Planendringen går ut på at traseen for adkomstvei til tunnelpåhugg og inntak endres. Søker ønsker også å øke slipp av minstevannføring vinterstid til 20 l/s. Søker har også fått utført en visualisering av planlagt veitrasé og rørgate, og det er foretatt en miljøvurdering av det nye alternativet. Det er også utført en ny vurdering av hvordan tiltaket vil kunne påvirke villreininteressene i området.

Villrein

Postadresse

Postboks 988
2626 LILLEHAMMER

Org. nr: 961382335

Besøksadresse

Kirkegaten 76, Lillehammer
Bankkonto: 2000 09 50018

E-post: postmottak@oppland.org

Saksbehandler:

Jon Halvor Midtmageli

Telefon:

E-post: Jon.Halvor.Midtmageli@oppland.org

Vi viser til tidligere merknader i brev den 19.05.11 hvor tiltakets eventuelle betydning for villreinen ble kommentert. Vurdering av tiltakets virkning på villreinen og villreinens leveområde beskrevet i et notat som er vedlagt saken. Notatet påpeker uenighet mellom regionale og statlige myndigheter på bruken av området gjennom behandlingen av Regional plan for Rondane - Sølnekletten. Ny Regional plan for Rondane – Sølnekletten er vedtatt i fylkestingene i Hedmark og Oppland, men innvendinger fra fylkesmennene førte til at planen ble sendt inn til Miljøverndepartementet. Inntil Miljøverndepartementet har avgjort saken og stadfestet planen, er det «Fylkesdelplan for Rondane» som gjelder i dette området. I Fylkesdelplanen, under generelle retningslinjer står det følgende:

«Alle saker som innvirker på villreinens levevilkår skal vurderes i forhold til retningslinjene. Nye planer og inngrepssaker som kan få betydning for villreinens livsvilkår, skal sendes villreinnemda og villreinutvalget til høring».

Vi forutsetter derfor at saken sendes villreinnemd og villreinutvalg for uttalelse.

Når det gjelder kraftutbygging står det følgende:

«Innenfor leveområde skal det ikke foretas nye kraftutbyggingsinngrep. Nye kraftlinjer og andre linjeframføringer skal unngås».

I fylkesdelplanen ligger dette området innenfor leveområdet noe som betyr at dette tiltaket i utgangspunktet ikke skal tillates. Vi er kjent med at fylkesmannen har innsigelse til tiltaket med bakgrunn i hensynet til villreinen. I vår første uttalelse til Einbugga kraftverk hadde vi likevel ikke innsigelse dersom plassering av inntaksdam tilsvarende alternativ 1 velges, og at vei til anlegget må stenges med bom og kun brukes i forbindelse med drift og vedlikehold. I endringsforslaget er vegen lagt om og går gjennom et hyttefelt. I tillegg skal traktorveien inn til inntaksdammen opprustes. Ny vei til Einbuggadalen plassert gjennom et hyttefelt vil forsterke vårt krav om stenging med bom. Årsaken til dette er at veien fort kan bli en innfartsåre til fjellet fra hyttefeltet. En forlengelse av vegen inn til inntaksdammen vil ytterligere forsterke vårt krav. Kartet side 8 i notatet viser villreinens bevegelser i området basert på radiomerka simler. Kartet viser at villreinen benytter områdene rundt Vardhøe som ligger svært nær Einbugga og der inntaksdammen er tenkt plassert. Kartet viser at reinen stort sett benytter områdene over tregrensa. Villreinen i Rondane er sky og har lang fluktavstand. Dette betyr at all ferdsel i området kan påvirke reinen negativ. Dersom tiltaket iverksettes ber vi om at konsesjonsvilkårene setter krav om at bruken av vegen kun skal knyttes til tilsyn og vedlikehold av anlegget og ellers stenges med bom. Tilsyn og vedlikehold bør utføres mest mulig skånsomt i forhold til villreinen. Vi mener konsesjonsvilkårene derfor bør sette krav om at villreinnemd og villreinutvalg skal rådføres som et ledd i planleggingen av tilsynsrutiner og vedlikeholdsarbeid.

Tiltaket i forhold til vannforskriften og fisk

I vannforskriften §§ 4-6 er det angitt miljømål for vannforekomster. Miljømålet for overflatevann i § 4 (for eksempel en elv) er at den skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. Vannforskriften opererer med følgende fem tilstandsklasser; svært god, god, moderat, dårlig og svært dårlig. Økologisk tilstand bestemmes av flere ulike kvalitetselementer (både biologiske, hydromorfologiske, samt kjemiske og fysiske kvalitetselementer). Det kvalitetselementet som kommer dårligst ut avgjør vannforekomstens tilstandsklasse. Dersom inngrepet fører til at Einbugga endrer tilstandsklasse i

negativ retning vil det foreligge en forringelse. Forringelse tillates ikke med mindre det er adgang til å gjøre unntak, jf. vannforskriften § 12.

Einbugga er en elv som faller inn under Mjøsa vannområde i Glomma vannregion, og med unntak av den nedre delen hvor elva er flomsikra er den økologiske tilstanden antatt å være "svært god". En utbygging av elva vil medføre fysiske inngrep både ved inntaksdammen og ved kraftverksstasjonen, i tillegg til at vannføringen vil være redusert over en strekning på ca. 4 eller 3,7 km avhengig av alternativ.

I forhold til opprinnelig plan ønsker utbygger å heve minstevannføringen vinterstid til beregnet alminnelig lavvannføring, 20 l/s, for å begrense skader på fisk og ferskvannsbiologi. Behov for slipp av minstevannføring ved en eventuell utbygging er i samsvar med de anbefalinger som fremgår av fagutredningene. Dette ser Oppland fylkeskommune positivt på. En eventuell konsesjon til utbygging vil forøvrig forutsette standard naturforvaltningsvilkår som gir hjemmel for å kunne pålegge gjennomføring av miljøundersøkelser og miljøtiltak ved behov.

Men selv om foreslått minstevannføring vinterstid er økt i den reviderte planen vil en utbygging av Einbugga forventes å ha en negativ effekt på fiskebestanden og det øvrige livet i elva, og det forventes at den økologiske tilstanden på minstevannføringsstrekningen forringes fra tilstandsklasse "svært god" til "moderat". Det omsøkte tiltaket kan derfor ikke tillates med mindre vilkårene i vannforskriften § 12 andre ledd er oppfylt:

- a) alle praktisk gjennomførbare tiltak settes inn for å begrense negativ utvikling i vannforekomstens tilstand,
- b) samfunnsnyttene av de nye inngrepene eller aktivitetene skal være større enn tapet av miljøkvalitet, og
- c) hensikten med de nye inngrepene eller aktivitetene kan på grunn av manglende teknisk gjennomførbarhet eller uforholdsmessig store kostnader, ikke med rimelighet oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre.

Oppland fylkeskommune forutsetter at NVE foretar denne vurderingen.

Kulturminner og kulturmiljø.

Kulturarvenheten ved Oppland fylkeskommune mottok høsten 2011, og våren 2012 planene for de omsøkte endringene i tillegg til visualiseringene. Dette for at forholdet til automatisk fredete kulturminner, verneverdige kulturminner fra nyere tid og kulturlandskap kunne avklares. Det ble derfor gjennomført befaringer av området, og p.g.a. tiltakets nærhet til et kirkested fra middelalder ble saken også oversendt Riksantikvaren som rette myndighet til å fatte avgjørelse i slike saker. Vår uttalelse etter gjennomførte befaringer datert 8.6.2012 i tillegg til Riksantikvarens foreløpige uttalelse datert 15.08.12 er vedlagt.

Som vist i vedlagte brev, er undersøkelsesplikten jfr. kulturminnelovens § 9 ikke ferdig oppfylt. Det gjenstår å gjennomføre en maskinell sjakting av det berørte arealet på dyrket mark, en undersøkelse som Clemens kraft i e-post datert 12.6.12 ønsker å avvente inntil de har en klarere formening om utfallet av konsesjonssøknaden og prosjektets gjennomførbarhet. Vi vil understreke viktigheten av at forholdet til eventuelle automatisk fredete kulturminner under markoverflaten avklares før konsesjonen vedtas. I Riksantikvarens brev av 16.01.11 om «Kulturminneforvaltningens behandling av konsesjonssaker etter energi- og vassdragslovgivningen – uttalelser, innsigelse og klage» er Riksantikvarens praksis at konsesjonssaker skal følge de samme rutinene som plansaker så langt det er mulig, og kml § 9 skal derfor oppfylles før det blir gjort vedtak om konsesjon.

Som vist både i vår og Riksantikvarens uttalelse, er ikke lokalisering og utstrekning av det middelalderiske kirkestedet fullstendig avklart. Dette forholdet må være avklart før trasévalg blir vedtatt, slik at man har mulighet til å vurdere gjennomførbarheten av tiltaket, eller gjøre endringer som gjør tiltaket mulig. Tiltak i konflikt med automatisk fredete kulturminner kan ikke gjennomføres uten at det foreligger en dispensasjon etter kulturminnelovens § 8 første ledd. **Innsigelse** fremmet i første høringsrunde opprettholdes inntil undersøkelsesplikten jfr. klm § 9 er oppfylt.

Når det gjelder den endrede trasé for adkomstvei vil ikke denne komme i direkte konflikt med automatisk fredete kulturminner. Vi forutsetter at anleggsarbeidet ikke berører nærområdet til påvist kullgrop id 119745. Om videre planlegging viser at arbeidet vil berøre område nærmere enn 30 meter fra kulturminnet, må det tas kontakt med kulturminnemyndighetene slik at det kan gjøres en vurdering av hvorvidt det må søkes om dispensasjon fra kulturminneloven for gjennomføring av tiltaket.

Miljøutgreiing fra Sweco beskriver konsekvensene for både landskapet og kulturmiljøet rundt Bakkasætre som mindre konfliktfylt ved alternativ A enn B. Kulturminnemyndighetene støtter dette, og anbefaler at alternativ A blir prioritert. Som påpekt i vedlagt brev vil anleggsvegen komme i berøring med flere kulturminner som ikke er fredet etter kulturminneloven, men som kan ha høy lokal verneverdi. Dette må vurderes av kommunen, som har ansvaret for forvaltningen av disse kulturminnene.

Vi viser ellers til vedlagt brev.

Konklusjon

Ny Regional plan for Rondane – Sølknletten er vedtatt i fylkestingene i Hedmark og Oppland, men innvendinger fra fylkesmennene førte til at planen ble sendt inn til Miljøverndepartementet. Inntil Miljøverndepartementet har avgjort saken og stadfestet planen, er det «Fylkesdelplan for Rondane» som gjelder i dette området. Med henvisning til Fylkesdelplan for Rondane forutsetter vi at saken sendes villreinnemd og villreinutvalg for uttalelse og at denne tillegges stor vekt. Tiltaket er konfliktfylt i forhold til villreinen og vi er kjent med at fylkesmannen har innsigelse til tiltaket. Dersom tiltaket iverksettes ber vi om at konsesjonsvilkårene setter krav om at bruken av vegen kun skal knyttes til tilsyn og vedlikehold av anlegget og ellers stenges med bom. Tilsyn og vedlikehold bør utføres mest mulig skånsomt i forhold til villreinen. Vi mener konsesjonsvilkårene derfor bør sette krav om at villreinnemd og villreinutvalg skal rådføres som et ledd i planleggingen av tilsynsrutiner og vedlikeholdsarbeid.

Dersom inngrepet fører til at Einbugga endrer tilstandsklasse i vannkvalitet i negativ retning vil det foreligge en forringelse. Forringelse tillates ikke med mindre det er adgang til å gjøre unntak, jf. vannforskriften § 12. Selv om foreslått minstevannføring vinterstid er økt i den reviderte planen vil en utbygging av Einbugga forventes å ha en negativ effekt på fiskebestanden og det øvrige livet i elva, og det forventes at den økologiske tilstanden på minstevannføringsstrekningen forringes fra tilstandsklasse "svært god" til "moderat". Det omsøkte tiltaket kan derfor ikke tillates med mindre vilkårene i vannforskriften § 12 andre ledd er oppfylt, og Oppland fylkeskommune forutsetter at NVE foretar denne vurderingen.

Vi vil understreke viktigheten av at forholdet til eventuelle automatisk fredete kulturminner under markoverflaten avklares før konsesjonen vedtas. I Riksantikvarens brev av 16.01.11 om «Kulturminneforvaltningens behandling av konsesjonssaker etter energi- og vassdragslovgivningen – uttalelser, innsigelse og klage» er Riksantikvarens praksis at konsesjonssaker skal følge de samme rutinene som plansaker så langt det er mulig, og kml § 9 skal derfor oppfylles før det blir gjort vedtak om konsesjon. Tiltak i konflikt med automatisk fredete kulturminner kan ikke gjennomføres uten at det foreligger en dispensasjon etter kulturminnelovens § 8 første ledd. Innsigelse fremmet i første høringsrunde opprettholdes inntil undersøkelsesplikten jfr. klm § 9 er oppfylt.

Med hilsen

Kristin Loe Kjelstad
Teamleder plan og miljø
Regionalenheten

Kjell Marius Mathisen
Fylkeskonservator
Kulturarvenheten

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten underskrift i hht. interne rutiner.

Kopi: Dovre kommune
Fylkesmannen i Oppland
Villreinnemda for Rondane og Sølnekletten v/ sekretær Morten Liebe
Villreinutvalget for Rondane nord v/ sekretær Trond Toldnes

Antall vedlegg: 2